בס"ד

קַמְצָא וּבַר קַמְצָא

עוֹנְשׁוֹ שֶׁל טִיטוּס

כיתות א' - דברים - תשע"ד

קַמְצָא וּבַר קַמְצָא

בַּיָּמִים שֶׁבָּהֶם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ עָמַד בְּירוּשָׁלַיִם בְּתִפְאַרְתּוֹ גָּרוּ בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ הַרְבֵּה אֲנָשִׁים עֲשִׁירִים, בְּבָתִּים נָאִים וּמְהֻדָּרִים.

בְּאַחַד הַיָּמִים בִּקֵּשׁ בַּעַל בַּיִת עָשִׁיר, מֵאוֹתָם עֲשִׁירִים, לַעֲרֹךְ סְעֻדָּה גְּדוֹלָה, שֶׁכֵּן הָיָה לוֹ זֶה יוֹם שֶׁל שִׂמְחָה.

הִזְמִין אֵפוֹא אוֹתוֹ עָשִׁיר אֶת כָּל יְדִידָיו וּמַכִּירָיו לְבֵיתוֹ, לָבוֹא לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת וְלִשְׂמֹחַ עִמּוֹ וּלְאוֹתוֹ עָשִׁיר הָיָה חָבֵר טוֹב - שֶׁאוֹתוֹ אָהַב עַד מְאֹד - וּשְׁמוֹ קַמְצָא. אָמַר עוֹשֶׂה הַסְּעֻדָּה לְעַבְדּוֹ:

"לֵךְ אֶל חַבֵּרִי הַטּוֹב קַמְצָא וְהַזְמֵן אוֹתוֹ לְסְעֻדָּה!"

הָעֶבֶד, שֶׁטָּרוּד הָיָה בְּעִנְיָנָיו, לֹא הִקְשִׁיב הֵיטֵב לְדִבְרֵי אֲדוֹנוֹ, וְעַל כֵּן לֹא הֵיטִיב לִשְׁמֹעַ אֶת שֵׁם הָאִישׁ שֶׁעָלָיו לְהַזְמִין. מַה עָשָׂה? הָלַךְ אֶל אָדָם אַחֵר, שֶׁשְּׁמוֹ הָיָה בַּר קַמְצָא, וְאָמַר לוֹ: "אֲדוֹנִי מַזְמִינְךָ לָבוֹא לַסְּעֻדָּה שֶׁהִתְקִין!"

אוֹתוֹ בַּר קַמְצָא לֹא הָיָה חֲבֵרוֹ שֶׁל הֶעָשִׁיר. הַהֶיפֵךְ הוּא הַנָּכוֹן: תָּמִיד רַב עִמּוֹ אוֹתוֹ עָשִׁיר, וּכְלָל לֹא אֲהֵבוֹ...

הִתְפַּלֵּא מְאֹד בַּר קַמְצָא עַל הַהַזְמָנָה וְחָשַׁב בְּלִבּוֹ:

"מַדּוּעַ הִזְמִין אוֹתִי הָאִישׁ? הֵן אֵינֶנּוּ יְדִידִים! שֶׁמָּא רְצוֹנוֹ לְהַשְׁלִים עִמִּי? אִם כֵּן, גַּם אֲנִי לֹא אֶכְעַס עָלָיו עוֹד וְאָבוֹא לְסְעוּדָתוֹ".

לָבָשׁ בַּר קַמְצָא אֶת מֵיטַב בְּגָדָיו, הָלַךְ לוֹ לְבֵית הֶעָשִׁיר וְיָשַׁב אֶל שֻׁלְחָן הַסְּעֻדָּה בֵּין יֶתֶר הַמֻּזְמָנִים.

מַה טּוֹב הָיָה לוּ בִּקֵּשׁ בֶּאֱמֶת הֶעָשִׁיר לְהַשְׁלִים עִמּוֹ! אַךְ לֹא כַּךְ הָיָה: כַּאֲשֶׁר נִגַּשׁ בַּעַל הַבַּיִת לְבָרֵךְ אֶת אוֹרְחָיו, חִפֵּשׂ בֵּינֵיהֶם אֶת יְדִידוֹ הַטּוֹב קַמְצָא - וְהִנֵּה, אֶת מִי רוֹאוֹת עֵינָיו? - אֶת בַּר קַמְצָא!

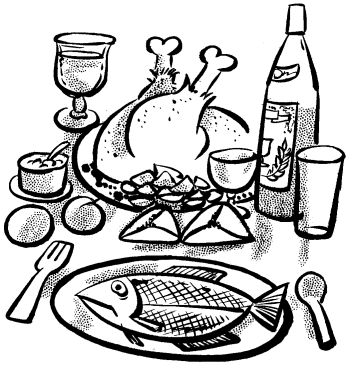

מָלֵא כַּעַס וַחֲרוֹן רַע לְעֶבְרוֹ וְצָעַק: "מַה עוֹשֶׂה אַתָּה פֹּה? הֲלוֹא שׂוֹנְאִי אַתָּה! קוּם מַהֵר וְצֵא מִכָּאן!"

בַּר קַמְצָא בּוֹשׁ וְנִכְלַם עַל אֲשֶׁר הוּא מְסֵלֵק מֵהַסְּעֻדָּה לְעֵינֵי כָּל הָאוֹרְחִים. מֵרֹב בּוּשָׁה וְצַעַר חִוְּרוּ פָּנָיו, וּבְקוֹל רוֹעֵד וְחָלוּשׁ עָנָה: "נִרְאֶה כִּי בְּטָעוּת הֻזְמַנְתִּי. אַךְ מֵאַחַר וּכְבָר בָּאתִי, אָנָּא, הַנַּח לִי לָשֶׁבֶת פֹּה - וַאֲנִי אֲשַׁלֵּם לְךָ עַל כָּל אֲשֶׁר אוֹכַל וְאֶשְׁתֶּה".

דְּבָרָיו עוֹרְרוּ עוֹד יוֹתֵר אֶת זַעֲמוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת וְהוּא צָעַק: "לֹא! אֵינֶנִּי מַסְכִּים! כַּלֵּךְ לְךָ מִכָּאן!"

וְשׁוּב הִפְצִיר בַּר קַמְצָא: "הַנַּח לִי רַק הַפַּעַם. וַאֲשַׁלֵּם לְךָ אֶת מַחֲצִית הַמְּחִיר שֶׁעָלְתָה לְךָ כָּל הַסְּעֻדָּה!"

- "לֹא! לֹא! אֵינֶנִּי רוֹצֶה! עֲזֹב אֶת בֵּיתִי, וּמִיָּד!"

הִנְמִיךְ בַּר קַמְצָא אֶת קוֹלוֹ יוֹתֵר וְלָחַשׁ עַל אָזְנוֹ שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת: "הַנַּח לִי לְהִשָּׁאֵר כָּאן עוֹד מְעַט קָט. מַבְטִיחַ אֲנִי לְשַׁלֵּם לְךָ אֶת מְחִיר כָּל הַסְּעֻדָּה כֻּלָּהּ!"

לְמִשְׁמַע הַבַּקָּשָׁה צָעַק הֶעָשִׁיר: אֵינֶנִּי רוֹצֶה בְּכַךְ! בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן לֹא! צֵא מִפֹּה בְּרֶגַע זֶה!" וְהוּא תָּפַס אֶת בַּר קַמְצָא בְּיָדוֹ, הֵקִימוֹ בְּכֹחַ מִן הַכִּסֵּא שֶׁעָלָיו יָשַׁב וְגֵרְשׁוֹ מֵהַבַּיִת.

כָּעַס בַּר קַמְצָא מְאֹד מְאֹד: בַּעַל הַבַּיִת הֶעֱלִיבוֹ קָשׁוֹת בְּפָנֵי כָּל הָאוֹרְחִים, וְאַף אֶחָד מֵהֶם לֹא בָּא לְעָזְרָתוֹ וְלֹא בִּקֵּשׁ מֵהֶעָשִׁיר לְהַשְׁאִיר אוֹתוֹ!

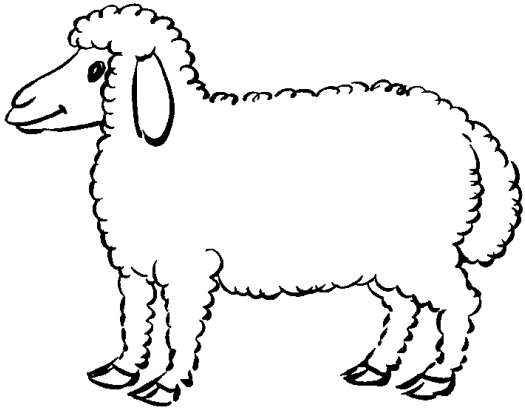
חָשַׁב בַּר קַמְצָא: "אֶתְנַקֵּם בָּהֶם! בְּכֻלָּם! עוֹד יִתְחָרֵט בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה! עוֹד יִצְטַעֲרוּ כָּל הָאוֹרְחִים שֶׁלּוֹ! אֶת בָּתֵּיהֶם יִשְׂרְפוּ בָּאֵשׁ!.

וְלֹא זָכַר בַּר קַמְצָא שֶׁגַּם בֵּיתוֹ שֶׁלּוֹ נִכְלַל בֵּין בָּתֵּי הָאֲנָשִׁים, וְגַם הוּא עָתִיד לְהִשָּׂרֵף וּלְהֵהָרֵס.

מַה עָשָׂה בְּרֹב כַּעַסוֹ? - הָלַךְ לְמַלְכָּם שֶׁל הָרוֹמָאִים, שֶׁשָּׁלְטוּ אָז בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאָמַר לוֹ: רְצוֹנִי לְגַלּוֹת לְךָ סוֹד, אֲדוֹנִי הַמֶּלֶךְ, יְהוּדֵי יְרוּשָׁלַיִם מָרְדוּ בְּךָ, אֵין הֵם רוֹצִים שֶׁתִּהְיֶה עוֹד מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם, רוֹצִים הֵם בְּמֶלֶךְ אַחֵר!".

אָמַר לוֹ הַמֶּלֶךְ מֵהֵיכָן אֵדַע שֶׁהַיְּהוּדִים מָרְדוּ בִּי, אָמַר לוֹ בַּר קַמְצָא, שְׁלַח לָהֶם כֶּבֶשׂ וּבַקֵּשׁ מֵהֶם שֶׁיַּקְרִיבוּהוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְתִרְאֶה שֶׁהַיְּהוּדִים

יְסַרְבּוּ לְהַקְרִיבוֹ. שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לַעֲצָתוֹ וְשָׁלַח עִמּוֹ כֶּבֶשׂ שֶׁיַּקְרִיבוּהוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וּבָרָךְ הִטִּיל בַּר קַמְצָא מוּם [פֶּצַע] בַּכֶּבֶשׂ, יֵשׁ אוֹמְרִים בַּשְּׂפָתַיִם, וְיֵשׁ אוֹמְרִים תּוֹךְ הָעַיִן שֶׁאֶצְלֵינוּ חָשׁוּב מוּם זֶה לְפָסוּל מִלְהַעֲלוֹתוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וְאֵצֶל הַגּוֹיִים לֹא נֶחְשַׁב זֶה לַמּוּם, וְעַל יְדֵי זֶה רָצָה בַּר קַמְצָא לְהוֹכִיחַ לְמֶלֶךְ שֶׁהַיְּהוּדִים מָרְדוּ בּוֹ. וּכְשֶׁהִגִּיעַ לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ חֲכָמִים שֶׁרָצוּ לְהַקְרִיבוֹ מִכְּיוָן שֶׁחָשְׁשׁוּ מִפְּנֵי שְׁלוֹם מַלְכוּת שֶׁאִם לֹא יַקְרִיבוּהוּ יִכְעַס הַמֶּלֶךְ, אַךְ רַבִּי זְכַרְיָה בֶּן אַבְקוּלָס אָמַר,

יֹאמְרוּ בַּעַל מוּם קָרֵב עַל הַמִּזְבֵּחַ וְעַל כֵּן חָשַׁב רַבִּי זְכַרְיָה לְהָרְגוֹ וְשָׁעַל יְדֵי זֶה לֹא יֵדַע הַמֶּלֶךְ שֶׁלֹּא הִקְרִיבוּ אֶת קָרְבָּנוֹ, אֲבָל גַּם מִזֶּה חָשַׁשׁ רַבִּי זְכַרְיָה שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מַטִּיל מוּם בַּקָּדָשִׁים יֵהָרֵג, וְלֹא הָרְגוֹ וְכֵיוָן שֶׁלֹּא הָרְגוּהוּ, חָזַר בַּר קַמְצָא וְסִפֵּר הַכֹּל לְמֶלֶךְ.

כָּעַס הַמֶּלֶךְ מְאֹד, וְשָׁלַח לִירוּשָׁלַיִם צָבָא רַב. בָּאוּ חֵילוֹת רוֹמָא לִירוּשָׁלַיִם, שָׂרְפוּ אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהֶחֱרִיבוּ אֶת הָעִיר כֻּלָּהּ. (על פי מסכת גיטין נ"ה נ"ו)

יְתוּשׁוֹ שֶׁל טִיטוֹס

לְאַחַר שֶׁכָּבַשׁ טִיטוֹס, אוֹתוֹ מֶלֶךְ רוֹמָאי רָשָׁע, אֶת יְרוּשָׁלַיִם וְהֶחֱרִיב אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ, הֵחֵל מְחַרֵף וּמְגַדֵּף וּמִתְפָּאֵר - כַּבְיָכוֹל - עַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

לֹא הֵבִין אוֹתוֹ הָרָשָׁע, שֶׁהוּא הָיָה אַךְ וְרַק שְׁלוּחוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַעֲנִישׁ אֶת עַם יִשְׂרָאֵל לְיַסְּרוֹ וּלְהוֹכִיחוֹ.

נִכְנַס טִיטוֹס לְחַצְרוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְצִוָּה עַל עֲבָדָיו לֶאֱסֹף אֶת כָּל כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ שֶׁיִּמְצְאוּ, לְהַכְנִיסָם לְתוֹךְ מִין רֶשֶׁת גְּדוֹלָה, וּלְהַנִּיחַ אוֹתָם בַּסְּפִינָה שֶׁבָּהּ עָמַד לְהַפְלִיג בַּחֲזָרָה אֶל רוֹמָא, בִּירַת מַמְלַכְתּוֹ.

הָעֲבָדִים, אָכֵן, מִלְּאוּ אֶת הַפְּקֵדָה, וּלְאַחַר שֶׁהוּעֲלָה הַמִּטְעָן - עָלָה גַּם טִיטוֹס אֶל סִפּוּן הַסְּפִינָה הַמְּפֹאֶרֶת. מַה גְּדוֹלָה הָיְתָה הֶנְאָתוֹ בִּרְאוֹתוֹ אֶת כְּלֵי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מוּנָחִים בַּעֲרֵמָה גְּבוֹהָה..

יָצְאָה הַסְּפִינָה לַדֶּרֶךְ הָאֲרֻכָּה.

וְהִנֵּה בְּאֶחָד הַיָּמִים סָעַר הַיָּם וְקָצַף מְאֹד, וְאֶחָד מִן הַגַּלִּים הָעֲצוּמִים הִתְנַשֵּׂא אֶל עַל וְכִמְעַט הִטְבִּיעַ אֶת הַסְּפִינָה.

בָּהָלָה אָחֲזָה בָּאֲנָשִׁים שֶׁבַּסְּפִינָה, אֲבָל טִיטוֹס הָרָשָׁע אָחַז בְּמַעֲקֵה הַסִּפּוּן - לְבַל יִטָּלְטְלוּהוּ הַגַּלִּים - וְכֻשֶּׁהוּא מִתְיַצֵּב בִּמְלוֹא קוֹמָתוֹ צָעַק: "רוֹאֶה אֲנִי, כִּי

אֱלוֹקֵי הַיְהוּדִים חָזָק רַק בְּמַיִם! אֶת דּוֹר הַמַּבּוּל הֶעֱנִישׁ בְּמַיִם; גַּם אֶת הַמִּצְרִים הִטְבִּיעַ בַּיָּם; וְעַתָּה בָּא לְהַלְחֵם גַּם בִּי בְּתוֹךְ הַיָּם! אִם בֶּאֱמֶת גִּבּוֹר הוּא - יַעֲלֶה לַיַּבָּשָׁה, וְשָׁם נִרְאֶה מִי יְנַצֵּחַ!"

כָּךְ צָעַק הַקֵּיסָר הָרוֹמָאִי, שֶׁבְּגַאֲוָתוֹ וּבְצָרוּת דַּעְתּוֹ לֹא הֵבִין כִּי גַּם הַסְּעָרָה שְׁלוּחָה מֵאֵת הַשֵּׁם!.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא: "רָשָׁע! גַּם בַּסּוּפָה וּבְסַעֲרָה מַמְשִׁיךְ אַתָּה לְהִתְגָּאוֹת וּלְהִתְפָּאֵר; עַל יְדֵי בְּרִיָּה קְטַנָּה מִן הַפְּחוּתוֹת שֶׁבָּרָאתִי בְּעוֹלָמִי אֲשַׁלֵּם לְךָ אֶת גְּמוּלְךָ!".

מִיָּד נָח הַיָּם מִזַּעְפּוֹ.

לְלֹא מִכְשׁוֹלִים הִמְשִׁיךְ טִיטוֹס בְּדַרְכּוֹ, עַד אֲשֶׁר הִגִּיעַ לְרוֹמָא. כָּל בְּנֵי עַמּוֹ יָצְאוּ לִקְרָאתוֹ וְקִבְּלוּהוּ בְּכָבוֹד וּבִיקֵּר. לְאוֹת הוֹקָרָה וְהַעֲרָכָה הִגִּישׁוּ לוֹ יַיִן בְּגָבִיעַ זָהָב נוֹצֵץ - הָיָה זֶה יַיִן טוֹב וּמְשֻׁבָּח בְּיוֹתֵר!.

קָרֵב טִיטוֹס אֶת הַגָּבִיעַ אֶל פִּיו כְּדֵי לִשְׁתּוֹת, וּבְאוֹתוֹ הָרֶגַע שָׁלַח אֵלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתּוֹשׁ קְטַנְטַן - זָעִיר שֶׁבִּזְעִירִים. חָדַר הַיִּתּוֹשׁ לְתוֹךְ אַפּוֹ שֶׁל הַקֵּיסָר הַגָּדוֹל וְהִגִּיעַ עַד לְמוֹחוֹ.

הֵחֵל טִיטוֹס מַרְגִּישׁ עַצְמוֹ בְּרַע; הוּא סָבַל מַכְאוֹבִים בְּרֹאשׁוֹ, וְעַצְבוּת וְקַדְּרוּת הִשְׁתַּלְּטוּ עָלָיו.

וְהַיִּתּוֹשׁ אֲשֶׁר בְּמוֹחוֹ הִמְשִׁיךְ לִגְדּוֹל וּלְנַקֵּר, וְהִפְרִיעַ לְטִיטוֹס גַּם בַּיּוֹם וְגַם בַּלַּיְלָה.

הִזְעִיקוּ שָׂרָיו וְיוֹעֲצָיו אֶת טוּבֵי הָרוֹפְאִים - אַךְ לְלֹא הוֹעִיל. הַלָּלוּ לֹא הֶעֱלוּ לְמֶלֶךְ אֲרֻכָּה.

וְטִיטוֹס עַצְמוֹ - הוּא יָדַע אֶת סִבַּת מַחֲלָתוֹ. אַךְ לֹא רָצָה לְהִכָּנַע וּלְהוֹדוֹת בְּכַךְ בְּשׁוּם פָּנִים וְאֹפֶן, אֶלָּא נִסָּה לִמְצֹא תַּחְבּוּלוֹת כְּדֵי לְהָקֵל בְּמִקְצַת אֶת הַכְּאֵבִים.

בְּאַחַד הַיָּמִים עָבַר הַקֵּיסָר לְיַד נַפָּחִיָה. וּבַעַל הַמְּלָאכָה, הַנַּפָּח, הָלַם בְּפַטִּישׁוֹ עַל הַסַּדָּן. כֹּה חֲזָקוֹת הָיוּ דְּפִיקוֹתָיו שֶׁל הַנַּפָּח, עַד כִּי הִשְׁתִּיקוּ אֶת הַיִּתּוֹשׁ הַמְנַקֵּר בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל טִיטוֹס. שָׂמַח הַמֶּלֶךְ וְחָשַׁב כִּי

מָצָא תַּחְבּוּלָה כְּנֶגֶד הַיְּהוּשׁ. אַךְ לֹא! עַד מְהֵרָה הִתְרַגֵּל הַיְּהוּשׁ לְהַלְמוּת הַפַּטִּישׁ - וְהִמְשִׁיךְ בְּנִיקּוּרוֹ.

כָּשֶׁל כֹּחַ סִבְלוֹ שֶׁל טִיטוֹס, וּמֵת אוֹתוֹ הָרָשָׁע מֵרֹב יִסּוּרִים - וְכַאֲשֶׁר בָּקְעוּ אֶת רֹאשׁוֹ מָצְאוּ בְּתוֹכוֹ אֶת הַיְּהוּשׁ, שֶׁגָּדְלוֹ הִגִּיעַ בָּעֵת הַהִיא לְגֹדֶל גּוֹזָל שֶׁל יוֹנָה.

(גיטין נו:)

